

LUETAAN YHDESSÄ - VI LÄSER TILLSAMMANS -kampanja

Kausi 2007-2010

Loppuraportti

Toimittajat

Raija Kalimo

Ulla Salonen

Mirja Jarimo-Lehtinen

Valokuvat Riitta Sivenius (etu- ja takakansi ja sivu 17)
Taitto Sannakaisa Sundström
Picaset Oy
Helsinki 2011

SISÄLLYS

Saatteeksi lukijalle.....	5
Tiivistelmä.....	7
1. MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTUMINEN JA KIELITAITO.....	8
2. LUETAAN YHDESSÄ -KAMPANJAN TAVOITE.....	8
3. KAMPANJAN TAUSTA.....	8
4. TOIMINNAN KÄYNNISTÄMINEN JA ORGANISOINTI.....	9
5. PAIKALLINEN YHTEISTYÖ – TOIMINNAN EDELLYTYKSET	10
6. OPETTAJILLE JÄRJESTETTY KOULUTUS.....	11
7. RAHOITUS	12
8. OHJAUS, SEURANTA JA RAPORTOINTI	12
9. TOIMINNAN LAAJUUS	13
9.1. Toiminta eri alueilla.....	13
9.2. Opiskelijoiden ja opettajien määrä.....	14
9.3. Oppituntien määrä	15
10. OPISKELIJAT	16
11. OPETTAJAT	16
12. OPETUSMETODIT	16
13. OPETUSPAIKAT JA -JÄRJESTELYT.....	18
14. OPISKELUTULOKSET	18
14.1. Opettajien tekemät arvioinnit	18
14.2. Opiskelijoilta saatu palaute.....	20
15. YHTEISKUNTASUHTEET – SAATU TUKI JA VAIKUTTAMINEN	20
16. SISÄINEN ARVIOINTI JA KOETUT KEHITTÄMISTARPEET	21
16.1. Ryhmän opetuksen haasteita	21
16.2. Kampanjan toimivuus ja kehittämistarpeet	21
17. PÄÄTELMÄT	22

Liitteet (7)

SAATTEEKSI LUKIJALLE

Kansalaisjärjestöjen merkitys yhteiskunnan eri sektoreiden toiminnassa kasvaa jatkuvasti. Ne voivat parhaimmillaan tukea ja täydentää viranomaisten työtä. Kolmannen sektorin tärkeys näkyy hyvin Suomen UNIFEM ry:n (UN Women 2011 alkaen) ja Zonta International piiri 20:n Luetaan yhdessä – Vi läser tillsammans -kampanjassa.

UNIFEMin Vantaan paikallistoimikunnan aloitteesta Opetushallituksen tuella käynnistetty lukutaidon opetus naisille, jotka eivät ehkä osanneet lukea tai kirjoittaa omaa äidinkieltään, on levinnyt koko maahan. Tämän mahdollisti Zonta International piiri 20:n Keltainen Ruusu -varainkeruu. Järjestöjen jäsenet toimivat vapaaehtoisina opettajina, ja varat on voitu suunnata oppikirjojen hankintaan sekä opettajien vuosittaisiin seminaareihin.

Maahanmuuttoa koskevassa keskustelussa unohtetaan usein ruohonjuuritasolla tehtävä työ. Uskon, että opetusryhmissä sekä oppilaat että opettajat ovat saaneet paljon myös henkilökohtaisesti. Olemme voineet auttaa kanssaisäriamme heidän arjessaan ja avata ovia suomalaiseen yhteiskuntaan.

Kampanjamme on saanut NKKY-liiton palkinnon, ja sisäasiainministeriö on tukenut seminaari-toimintaa. Sitra on rahoittanut loppuraportin painatuksen. Väestöliiton äskettäin käynnistämä ja Sitran rahoittama Naisten Mentoriverkosto WOMENTO hyödyntää Luetaan yhdessä -kampanjasta saatuja kokemuksia. Verkosto edistää koulutettujen maahanmuuttajanaisten asemaa maassamme.

Pienestä alusta on kasvanut laaja järjestöjen yhteistyö. Vuosina 2011-2012 Luetaan yhdessä -kampanjaa tukee Suomen Kulttuurirahasto, ja vastuu on siirtynyt Suomen Akateemisten Naisten Liitolle. Suomen UN Women ja Zonta International piiri 20 ovat yhteistyössä edelleen mukana. Työ opetusryhmissä jatkuu entiseen tapaan.

Haluan kiittää kaikkia oppilaita, opettajia sekä työhön osallistuneita ja sitä tukeneita henkilöitä ja viranomaisia. Olemme oppineet kampanjan aikana tiedostamaan ja ymmärtämään maahanmuuttoon liittyviä joskus vaikeita kysymyksiä. Ohjausryhmän jäsenistä erityisesti Raija Kalimo, Ulla Salonen ja Marja Liisa Toivanen ovat kantaneet suuren vastuun, josta heille lämpimät kiitokset.

Helsingissä helmikuun 14 päivänä 2011, ystävänpäivänä

Helena Ranta

Professori

Luetaan yhdessä – Vi läser tillsammans

Ohjausryhmän puheenjohtaja 2007-2010

LUETAAN YHDESSÄ – VI LÄSER TILLSAMMANS -kampanja

Kausi 2007-2010

Loppuraportti

TIIVISTELMÄ

Vuonna 2007 käynnistyi vapaaehtois pohjalta Suomen UNIFEM ry:n ja Zonta International, piiri 20:n yhteiskampanja maahanmuuttajanaisten ja -tyttöjen luku- ja kirjoitustaidon kehittämiseksi. Zonta-järjestön osalta tämä oli myös järjestön Keltaisen Ruusun Kampanja vuosille 2007-2010.

Tavoite oli antaa suomen tai ruotsin kielen opetusta lukutaidottomille tai heikosti kieltä osaaville naisille ja tytöille. Oli huomattu, että tietyt maahanmuuttajaryhmät, mm pienten lasten äidit ja iäkkäät naiset, jäivät usein koulutuksen ulkopuolelle. Kampanjan avulla haluttiin myös edistää naisten ja tyttöjen yleistä kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

Kampanja rahoitettiin pääasiassa Zonta-järjestön keräämillä varoilla, ja se toteutettiin täysin vapaaehtoisilla opettajavoimilla. Opetus perustui ns. Vantaan malliin, joka oli käynnistetty Myyrmäessä vuonna 2004.

Toiminta laajeni nopeasti eri puolille Suomea. Opetusryhmiä oli noin 80 kaikkiaan 27 paikkakunnalla. Syyskauden 2010 päättyessä opettajia oli 237 ja oppilaita 706. Oppituntien määrä kampanjan aikana oli 10179 tuntia, mikä vastaa 506 opintoviikkoa työvoimapolitiittiseen koulutukseen rinnasteiseksi katsotun koulutuksen mukaan.

Opiskelijat saivat opiskelutarvikkeensa ilmaiseksi tai muodollisella korvauksella. Opettajille järjestettiin lukuisia seminaareja ja työpajoja heidän toimintansa tukemiseksi.

Kampanja sai tunnustusta ja tukea sekä valtiovalan että kuntien taholta. Yhteistyö viranomaisten kanssa oli tiivistä ja tuloksellista. Vapaaehtoistyötä tehtiin rinnakkain myös eri järjestöjen kanssa ja näin kasvatettiin yhteisiä verkostoja. Kampanja oli hyvin esillä tiedotusvälineissä.

Kampanjan tuomaa arvokasta tietoa maahanmuuttajien kotoutumiseksi on haluttu käyttää hyväksi. Useat kaupungit, yliopistot ja muut tahot kuulivat kampanjan edustajia asiantuntijoina omien hankkeittensa suunnittelussa ja se on myös toteutuksessa mukana.

Kampanjan ehkä suurimpia saavutuksia oli yleisen ymmärryksen lisääntyminen maahanmuuttajia kohtaan ja erityisesti halu saada nämä naiset ja tytöt tasavertaisiksi jäseniksi suomalaiseen yhteiskuntaan. Se on osaltaan lisännyt organisoidun vapaaehtoistyön arvostusta uusien suomalaisten kotoutumisessa. Hankkeen saama julkisuus antanee edelleen vauhtia yleisemmälle yhteiskunnalliselle pohdinnalle siitä, mikä on jatkossa kolmannen sektorin vapaaehtoistyön merkitys koko yhteiskunnan kannalta. Siirtykö yhä enemmän yhteiskunnallisia tehtäviä valvutuneiden naisten vapaaehtoisuuden varaan?

Luetaan yhdessä -kampanja jatkuu sellaisenaan Suomen Kulttuurirahaston myöntämällä tuella vuosille 2011-2012. Hankkeen vetovastuu siirtyi vuoden 2011 alusta Suomen Akateemisten Naisten Liitolle, ja Zonta-järjestö ja UN Women jatkavat yhteistyökumppaneina.

1. MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTUMINEN JA KIELITAITO

Maahanmuuttajien kotoutumisen keskeisiin edellytyksiin kuuluu toimiva kielitaito. Kotouttamistoimenpiteillä pyritään estämään sosiaalisten ja kulttuuristen ongelmien syntymistä ja parantamaan edellytyksiä tulla itsenäisesti toimeen maassamme. Suomen kotouttamislainsäädännön uudistamisen tavoitteena on parantaa toimenpiteitä entisestään.

Suomeen tulee erilaisia maahanmuuttajaryhmiä: perhesiteen perusteella, työhön, opiskelemaan, kansainvälisen suojelun piiriin kuuluvia pakolaisia, joiden joukossa oleskeluluvan saaneita turvapaikanhakijoita ja kiintiöpakolaisia. Arvioiden mukaan maahanmuuttajissa on vuosittain muutama sata lukutaidotonta, heistä suurin osa naisia. Maahanmuuttajanaisista hieman yli puolet kuuluu työvoimaan. Perheen jäsenen ominaisuudessa maahan muuttaneen kotouttaminen on puolison vastuulla, paitsi jos asianomainen on työtön työnhakija tai toimeentulotuen asiakas.

Yhteiskunta järjestää maahanmuuttajille koulutusta, johon kuuluu kieliopintoja ja yhteiskuntaan perehtymistä. Maahanmuuttajaryhmien sisällä ja kesken on kuitenkin hyvin suurta vaihtelua kielitaidossa sekä edellytyksissä opiskella ja omaksua maamme kieli. Naisilla on miehiä heikommalla mahdollisuudella kielen opiskeluun. Heidän koulupohjansa on heikompi ja vähäisempi tottumus opiskeluun rajoittaa heidän edellytyksiään osallistua yleisiin kielitaitoa kartuttaviin opintoihin. Kielen opiskeluun osallistumista rajoittavat myös perhesyyt, etenkin lasten hoito ja joskus myös omaan kulttuuriin liittyvät naisten roolia rajoittavat tekijät. Näin osalla maahanmuuttajanaisista ei ole edellytyksiä osallistua yhteiskunnan tarjoamaan kotoutumista edistävään kielikoulutukseen, ja niinpä heitä jääkin koulutuksen ulkopuolelle. Naisten lukutaito on kuitenkin keskeinen heidän oman itsenäisen selviytymisensä kannalta ja perheiden hyvinvoinnin kulmakiviä.

Maahanmuuttajien kielitaidon kehittämistarpeisiin osana kotoutumista on alettu kiinnittää lisähuomiota. Suomen Kulttuurirahasto ja Svenska Kulturfonden yhteistyössä valtiovalan kanssa käynnistivät maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi hankkeen Osallisena Suomessa, minkä pohjaksi Jyväskylän yliopistossa laadittiin vuonna 2010 valmistunut selvitys ja toimintamalli. Kielitaidon parantaminen on siinä mukana yhtenä osa-alueena. Säätiöt ja ministeriöt rahoittavat vuosina 2011–2013 ohjelman tavoitteisiin tähtääviä alueellisia hankkeita. Ohjelma antaa monia mahdollisuuksia naisten aseman parantamiseen, esimerkiksi tukemalla pienten lasten vanhempien suomenkielen opiskelua.

2. LUETAAN YHDESSÄ -KAMPANJAN TAVOITE

Suomen UNIFEM ja Zonta International, piiri 20 Suomessa käynnistivät vuonna 2007 kampanjan maahanmuuttajanaisten luku- ja kirjoitustaidon kehittämiseksi. Tavoitteena oli antaa suomen/ruotsin kielen opetusta täysin lukutaidottomille tai suomea heikosti osaaville maahanmuuttajanaisille ja -työille. Tarkoituksena oli täydentää viranomaistoimintaa vapaaehtoisvoimin. Kohteenamme olivat erityisesti ne naiset, jotka jäävät virallisen opetuksen ulkopuolelle joko omien opiskeluedellytystensä, perhesyiden tai kulttuuristen esteiden vuoksi. Sellaisia ovat erityisesti pienten lasten äidit ja iäkkäät naiset. Kampanjan koulutus haluttiin kuitenkin pitää avoimena myös muille maahanmuuttajanaisille, esimerkiksi niille, jotka haluavat täydennystä muiden kieliopintojensa rinnalle. Lisäksi tavoitteena oli edistää maahanmuuttajanaisten kotoutumista suomalaisen yhteiskuntaan.

3. KAMPANJAN TAUSTA

Suomen UNIFEMin (vuoden 2011 alusta Suomen UN Women) Vantaan paikallistoimikunta käynnisti maahanmuuttajanaisten suunnatun suomenkielen opetuksen vuonna 2004. Ryhmä eläkkeelle jääneitä opettajia aloitti ensimmäisen opetusryhmän Vantaan Myyrmäessä.

Zonta-järjestön piirikokous keväällä 2007 päätti puolestaan ottaa maahanmuuttajanaisten suomen kielen taidon kehittämisen ja kotouttamisen parantamisen Suomessa oman määräajoin toteutettavan Keltaisen Ruusun kampanjansa kohteeksi. Tämän jälkeen kyseiset kaksi järjestöä yhdistivät voimansa ja aloittivat yhteistyönä toteutettavan suomen/ruotsinkielisen opetuskampanjan vuosina 2007–2009. Kampanjan nimeksi päätettiin Luetaan yhdessä – Vi läser tillsammans. Kampanjaa päätettiin sittemmin jatkaa yhdellä vuodella, eli vuoden 2010 ajan.

Osallistuvat järjestöt

Zonta International on maailmanlaajuinen naisten palvelujärjestö. Zonta-toiminnan päämääränä on naisen aseman kaikinpuolinen edistäminen kaikkialla maailmassa. Pyrkimyksenä on edistää ihmisoikeuksien ja perusvapauksien oikeudenmukaista toteutumista. Zonta International on YK:n neuvoo-antava jäsen. Ensimmäinen Zonta-kerho perustettiin vuonna 1919 Yhdysvalloissa. Nykyisin toimii 1232 Zonta-kerhoa kaikissa maanosissa 67 maassa. Zontia on yli 31 000. Zonta-järjestö on jaettu piireihin. Suomen ja Viron Zonta-kerhot muodostavat Piirin 20. Piiri 20 on Naisjärjestöjen keskusliiton jäsen.

Zontat toimivat monenlaisissa vaativissa ammateissa johtavassa asemassa sekä itsenäisinä ammatinharjoittajina tai yrittäjinä, samoin kuin korkeatasoisissa tieteen ja taiteen alueen tehtävissä.

UN Women on YK:n tasa-arvojärjestö, joka toimii naisiin ja tyttöihin kohdistuvan syrjinnän poistamiseksi, naisten valtaistamiseksi ja sukupuolten välisen tasa-arvon saavuttamiseksi maailmassa. Suomen UN Women on yksi UN Womenin kansallisista komiteoista, jotka toimivat 18 maassa. Suomen UN Women kerää varoja järjestön ohjelmiin kehitysmaissa, tiedottaa naisten asemasta maailmalla sekä vaikuttaa poliittisiin päätöksentekijöihin tasa-arvokysymysten korostamiseksi kehityspolitiikassa. Yhdistyksellä on lähes 2500 henkilö- ja järjestöjäsentä sekä vapaaehtoistoimintaa yli 30 paikkakunnalla.

4. TOIMINNAN KÄYNNISTÄMINEN JA ORGANISOINTI

Vapaaehtoistoiminnan käynnistäminen perustui paikallisten Zonta-kerhojen ja UNIFEM-yhdistysten aktiivisten jäsenten aloitteisuuteen. Yhteiseksi alkupotkuksi järjestettiin syksyllä 2007 perehdyttämisseminaari, johon kutsuttiin opetustyöstä kiinnostuneita jäseniä

Opetuksen organisointi alkoi tämän jälkeen useilla paikkakunnilla. Alusta lähtien oli selvää, että opetuksen tulisi tapahtua pienissä ryhmissä kohderyhmän tarpeista johtuen. Opettajiksi ilmoitautuneet järjestäytyivät paikkakunnittain ja hakivat edellytykset ryhmien kokoontumiselle.

Useilla paikkakunnilla kokoontumistilojen ja tiedotuksen järjestämisessä toimittiin yhteistyössä paikallisten viranomaisten ja oppilaitosten kanssa. Mukana tässä olivat useat kaupungit, etenkin niiden työvoima-, maahanmuutto- ja opetusviranomaiset sekä yhdistykset ja seurakunnat. Tiedotteita välitettiin myös mm. terveyskeskuksiin, yhdistyksiin ja kauppojen ilmoitustauluille.

Opetusryhmille nimettiin alueellinen yhteyshenkilö, joka hoiti mm. alueen sisäistä viestintää sekä yhteydet ohjausryhmään sekä muihin tahoihin.

Tiedon ja kokemusten vaihtamiseksi ja opettajien kouluttamiseksi järjestettiin Helsingissä pidetyn aloitusseminaarin jälkeen viisi muuta valtakunnallista seminaaria ja alueellisia workshoppeja. Näistä enemmän luvussa 6.

Tiedotusvälineet, mm. TV, radio ja sanoma- ja aikakauslehdet esittelivät kampanjaa. Erityisesti paikallislehdet tiedottivat kampanjasta, mikä osaltaan auttoi opiskelijoita tulemaan mukaan ryhmiin.

Kampanjan internet-sivut (www.luetaanyhdessa.fi) kertoivat toiminnasta ulospäin. Opettajille tarkoitettu sisäinen sivusto sisälsi mm. opetusaineistoja, ohjeita, raportteja ja tiedotteita.

5. PAIKALLINEN YHTEISTYÖ – TOIMINNAN EDELLYTYKSET

Kampanjan toteutus eri paikkakunnilla oli ratkaisevalla tavalla riippuvainen paikallisista yhteiskuntasuhteista. Niiden avulla saatiin toimintatilat ja muuta toimintaa tukevaa apua maksetta. Yhteys maahanmuutto- tai muihin viranomaisiin oli useimmiten lähtökohta toimintaa käynnistettäessä ja usein yhteydenpito jatkui koko ajan. Heiltä saatiin tietoja paikkakunnan maahanmuuttotilanteesta, neuvoja ja apua opiskelijoiden tavoittamiseksi sekä usein myös kokoontumistilat. Monilla paikkakunnilla ryhmät kokoontuivat monikulttuurisuuskeskuksissa tai vastaavissa, missä ne saivat myös muita palveluja, esimerkiksi mahdollisuuden kopioida opetusaineistoja sekä käyttää kielitaidon opiskelua käytännön tilanteissa mahdollistavia tiloja, esimerkiksi keittiöitä. Apua saatiin myös tiedotukseen. Maahanmuuttokoordinaattori oli usein tärkeä yhteyshenkilö käytännön asioissa. Ulkomaalaistoimisto ohjasi eräällä paikkakunnalla opiskelijoita ryhmiin, järjestäen joskus jopa saattajan ja tulkin avustamaan ensimmäiseen tapaamistilaisuuteen.

Yhteydet painottuivat joillakin paikkakunnilla opetusviranomaisiin. Ryhmiin tuli opiskelijoita heidän kauttaan, ja kampanjan opettajia kutsuttiin toimimaan apuopettajina koulutusorganisaatioiden pitämille kielikursseille. Suurin osa ryhmistä toimi kuitenkin irrallaan virallisista koulutusorganisaatioista. Joillakin paikkakunnilla osallistuttiin apuopettajina tai kielenopiskelun ohjaajina aikuisoppilaitosten opiskelijoille. Opettajat avustivat perus- tai muuta koulua suorittavien maahanmuuttajien koulutehtävissä ja antoivat tukiopetusta paitsi suomenkielen myös matematiikan ja englannin opiskelussa.

Eräällä yliopistopaikkakunnilla opiskelijoita toimi kampanjan opettajina, ja he saivat tästä opin-
topisteitä. Kampanjan ryhmiä oli myös opinnäytetöiden tutkimuskohteina ainakin Jyväskylässä ja Helsingissä.

Kunnallisella maahanmuuttajien sosiaali- ja kodinhoitotyön sektorilla oli joillakin paikkakunnilla muita aktiivisempi yhteistyötahon rooli esimerkiksi opiskelijoiden ohjaamisessa ryhmiin.

Kirjastot, seurakunnat ja Setlementti -yhdistykset tarjosivat vastaavaa apua sekä paikoin jatkuvan ja näkyvän roolin monikulttuurisessa toiminnassaan. Seurakunnan vapaaehtoistyöntekijät osallistuivat pienten lasten hoivaamiseen äitien oppituntien aikana.

Poliittisen sektorin kiinnostus kampanjaan oli viriämässä joillakin paikkakunnilla. Näitä yhteyksiä oli kuitenkin vähän.

Yhteistyötä oli myös muiden naisjärjestöjen, esimerkiksi Nicehearts -yhdistyksen ja maahanmuuttajien oman Daisy Ladies -yhdistyksen kanssa.

Luetaan yhdessä ryhmien toiminnan katsotaan edistäneen maahanmuuttajanaisten kielitaidon lisäksi heidän yleistä kotoutumistaan. Tätä osoittaa mm. yleinen myönteinen suhtautuminen paikkakunnilla sekä muutamat erityiset huomionosoitukset. Merkittävänä yhteiskunnallisena tunnustuksena voidaan pitää sitä, että Luetaan yhdessä -toiminta hyväksyttiin osaksi Jyväskylän kaupungin pakolaisten kotouttamissuunnitelmaa.

6. OPETTAJILLE JÄRJESTETTY KOULUTUS

Opettajien perehdyttämiseksi järjestettiin sekä valtakunnallisia seminaareja että alueellisia workshoppeja. Seminaarit kokosivat alun 60:stä seuraaviin lähes 150 opettajaa eri puolilta Suomea päiväksi kuulemaan maahanmuuttajia, opettamista ja opetuskokemuksia, kotoutumista ja kotouttamista koskevista asioista. Luennoitsijoina toimi maahan muuton sekä kielen oppimisen ja opettamisen asiantuntijoita, maahanmuuttoon liittyvien ministeriöiden ja muiden viranomaisorganisaatioiden edustajia, kampanjan opettajia sekä maahanmuuttajien edustajia. Esitykset herättivät aina vilkkaan keskustelun. Luetaan yhdessä kampanja kustansi osallistuville opettajille matkat ja seminaaritarjoilun. Seminaarien ohjelmat ovat liitteinä.

Seminaarit

27.10.2007 Helsinki, Unifem, auditorio

Luentojen aiheet: Kulttuurit kohtaavat, Vantaan malli suomen kielen opettamisessa ja kotoutumisessa. Kokemuksia suomen kielen oppimisesta.

1.3.2008 Helsinki, yliopisto, Porthania

Luentojen aiheet: Oppimisen esteet ja miten niitä voisi poistaa. Miksi somalinaisten asema näyttää vaikeammalta kuin muiden maahanmuuttajien. Miten opetan lukutaidotonta

18.10.2008 Tampere, Tampere -talo

Luentojen aiheet: Kulttuurimaiseman eroja. Äitien kielitaidottomuuden haasteet kouluissa. Maahanmuuttaja ja kielitaito. Opetusryhmien puheenvuorot.

14.3.2009 Jyväskylä, yliopisto, Agora

Luentojen aiheet: Lukemaan oppiminen ja sen haasteiden voittaminen suomen kielessä. Aasta se alkaa – miten lukutaito opitaan. Maahanmuuttajan puheenvuoro. Vantaan ja Jyväskylän opettajien kokemuksia.

14.11.2009 Helsinki, Säätytalo

Luentojen aiheet; Lukutaito naisen aseman vahvistamisessa. Näkökohtia maahanmuuttajien työllistymisestä. Yhdessä oppimista ja kulttuurien kohtaamista. Maahanmuuttajanaisten aseman vahvistaminen kotouttamisen keinoin. Koulun, opettajien ja maahanmuuttajavanhempien yhteistyö. Tapaustudkimus maahanmuuttajanaisten suomen kielen oppimisesta.

16.10.2010 Vantaa, Colosseum Business Center

Luentojen aiheet: Maahanmuutto Suomeen nyt ja tulevaisuudessa. Kokemuksia maahanmuuttajanaisten mielenterveysongelmista. Kunniaan liittyvät konfliktit. Suomen kielen oppiminen ja opetus aikuisilla maahanmuuttajilla. Kotoutuminen ja koulutus – moni ammatillista yhteistyötä. Näkemyksiä Luetaan yhdessä opettajien koulutuksesta.

Workshopit

Workshopeja järjestettiin paikallisten ja alueellisten ryhmien opettajille mm. Espoossa, Helsingissä, Oulussa, Vaasassa ja Vantaalla. Workshopien sisällöistä on esimerkkinä pääkaupunkisedun ryhmien opettajille 18.3.2010 pidetty tilaisuus (liite 7). Lisäksi sekä paikalliset UNIFEMin yhdistykset että Zonta-kerhot järjestivät omia tilaisuuksiaan maahanmuuttajien opettamisesta ja kotoutumisesta.

7. RAHOITUS

Kampanja rahoitettiin pääosin Zonta-järjestön vuonna 2007 keräämillä varoilla. Zontat valmistuttivat ja myivät 40 000 heijastinta. Varoilla katettiin lähinnä opiskelijoiden oppikirjat ja muut opetusaineistot sekä paikalliset ja valtakunnalliset opettajien koulutustilaisuudet. Kaikki opetus- ja muu työ tehtiin vapaaehtoistoimintana palkatta. Kampanjan opetusryhmät saivat kokoontumistilat, opetusaineistojen monistumahdollisuuksia ja tiedotuspalveluja maksutta kunnallisilta ja muilta organisaatioilta.

Heijastinmyynnillä kerättiin kampanjan käyttöön varoja yli 100 000 euroa. Summaan sisältyy virolaisten kerhojen osuutta noin 4 000 euroa.

Kampanja sai NNKY:n 11 000 euron suuruisen tunnustuspalkinnon naisten ja tyttöjen yhteisöllisyyttä tukevasta toiminnastaan, Sisäasiainministeriöltä 2 000 euron toiminta-avustuksen sekä lahjoituksia.

Melkein puolet, 45 557 euroa, käytettävissä olevista varoista kului kirjahankintoihin. Opetusryhmien kulut, 20 351 euroa, koostuvat ryhmille hankitusta muusta opetusmateriaalista ja tarpeista. Opetusryhmien kuluissa on mukana vajaat 3 000 euroa virolaisten kerhojen kuluja.

Opettajille järjestettyihin seminaareihin käytettiin 33 795 euroa.

Luetaan Yhdessä -toimintaa esitellään vuoden 2011 aikana Suomen Naisjärjestöjen Keskusliiton, NJKL:n 100-vuotisjuhlanäyttelyn yhteydessä. Tapahtuman osallistumismaksu 1 100 euroa sisältyy vuoden 2010 hallinto- ja järjestelykuluihin.

Kampanja sujui koko ajan hyvin suunnitellussa budjetissa. Opetus, opetusryhmät sekä opetusta vahvistavat seminaarit muodostivat kuluista noin 90 %, eikä isoja hallintokuluja ollut.

TALOUDELLINEN YHTEENVETO	2007-2010
Kampanjatuotot Suomessa ja Virossa	137 739,58
Kampanjatuotteiden hankintakulut	-36 404,24
Kampanjan nettotuotto	101 335,34
Lahjoitus- ja avustustuotot	14 350,00
Kampanjan varat yhteensä	115 685,34
Kirjat ja muu opetusmateriaali	-45 557,90
Opetusryhmien kulut	-20 351,72
Seminaarit	-33 795,49
Hallinto- ja järjestelykulut	-4 364,11
Luetaan Yhdessä nettisivut	-7 547,02
PR ja ohjausryhmän toiminta	-4 069,10

8. OHJAUS, SEURANTA JA RAPORTOINTI

Kampanjaa ohjasi ohjausryhmä, jonka puheenjohtajana toimi professori Helena Ranta (Suomen UNIFEMin puheenjohtaja ja zonta) ja varapuheenjohtajana kampanjapäällikkö Ulla Salonen (zonta). Kampanjaa hallinnoi pääasiallisesti kampanjapäällikkö apunaan koordinaattori ja tiedottaja, sekä osittain Suomen UNIFEMin toimisto. Ohjausryhmään kuului lisäksi taloudenhoitaja ja viisi muuta jäsentä.

Ryhmät raportoivat toiminnastaan strukturoidusti lukukausien lopussa ohjausryhmälle. Niiden perusteella laadittiin kattavia väliraportteja.

9. TOIMINNAN LAAJUUS

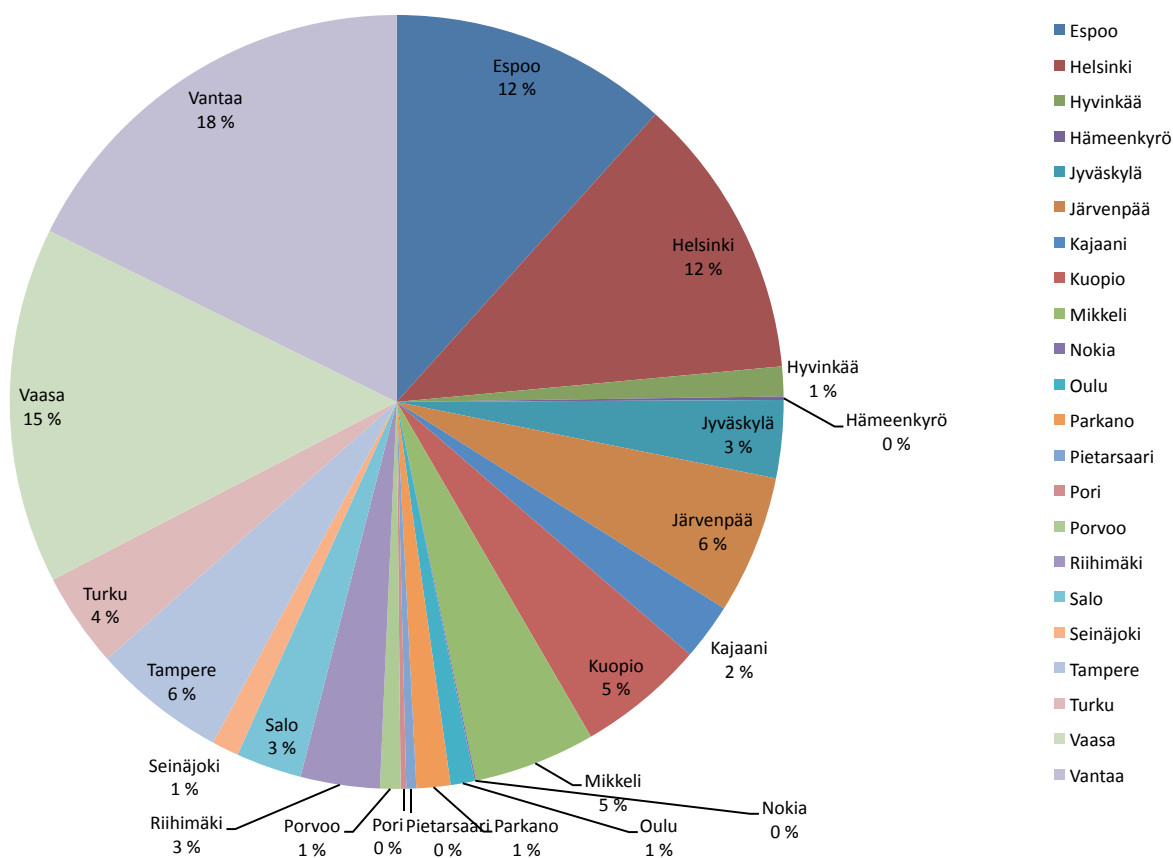
9.1. Toiminta eri alueilla

Toiminta laajentui voimakkaasti vuoden 2008 alusta lähtien. Mukaan tuli jatkuvasti uusia paikkakuntia, paikkakunnille uusia ryhmiä ja näin lisää oppilaita ja opettajia. Ryhmiä toimi kaikkiaan 27 paikkakunnalla eri puolilla Suomea: Espoo, Hanko, Helsinki, Hyvinkää, Hämeenkyrö, Jyväskylä, Järvenpää, Kajaani, Kerava, Kotka, Kuopio, Lohja, Mikkeli, Nokia, Oulu, Parkano, Pietarsaari, Pori, Porvoo, Riihimäki, Salo, Seinäjoki, Tammela, Tampere, Turku, Vaasa ja Vantaa. Uusia ryhmiä oli käynnistymässä vuoden 2010 lopussa ainakin Lahdessa ja Närpiössä.

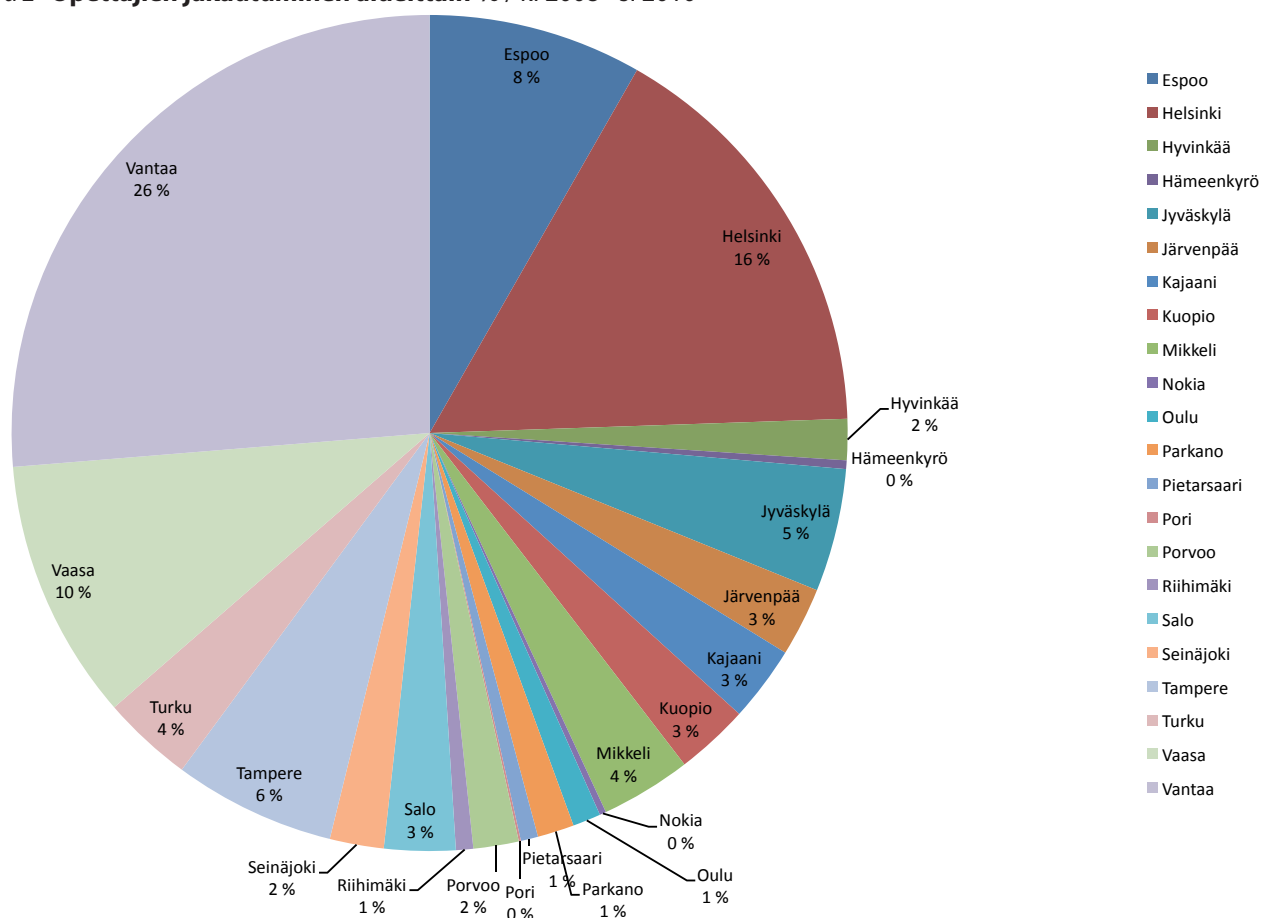
Monilla paikkakunnilla oli useita opetusryhmiä, ja niitä oli syyskaudella 2010 yhteensä noin 80.

Kampanjan aikana oli eniten toimintaa Vantaalla, Vaasassa, Espoossa ja Helsingissä. Sitä voidaan kuvata esimerkiksi opiskelijoiden jakautumisella alueittain (Kuva 1) ja vastaavasti opettajien jakautumisella alueittain (Kuva 2). On huomattava, että eri alueilla olevat ryhmät olivat mukana eripituisia aikoja, osa koko ajan alusta lähtien, osa lyhyempiä jaksoja. Vaikka opettajien ja oppilaiden alueelliset jakaumat ovat pääpiirteissään samaa suuruusluokkaa, ne eivät vastaa täysin toisiaan. Tämä johtuu alueiden erilaisista tavoista järjestää opetus ja käytettävissä olevista opettajaresursseista.

Kuva 1 **Opiskelijoiden jakautuminen alueittain % / kl 2008 - sl 2010**

Kuva 2 Opettajien jakautuminen alueittain % / kl 2008 - sl 2010

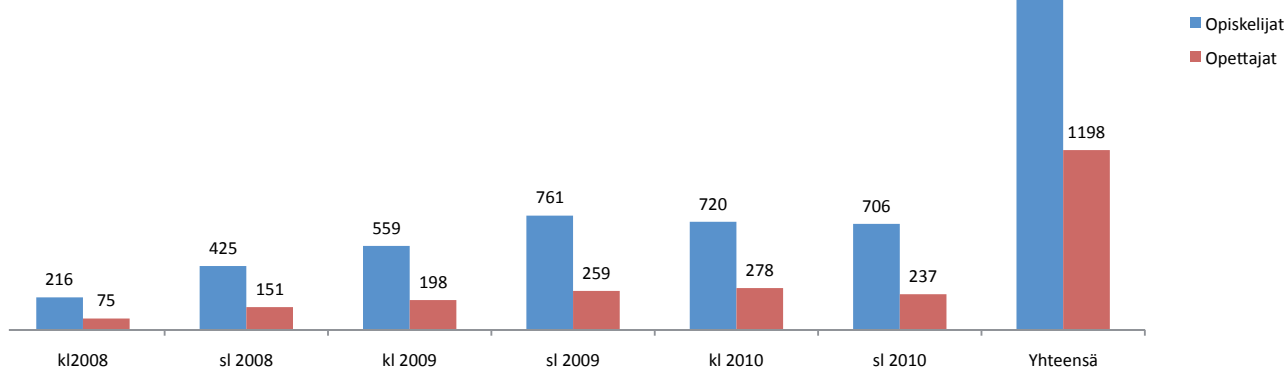

9.2. Opiskelijoiden ja opettajien määrä

Lukukausikohtainen opiskelijamäärä kasvoi alun hieman yli kahdesta sadasta yli kolminkertaiseksi, niin että se oli syyslukukaudella 2010 yhteensä 706 (Kuva 3). Määrä oli kauden päättyessä edelleen kasvussa, kun toimintaa oltiin aloittamassa ainakin kahdella uudella paikkakunnalla. Eri lukukausina mukana oli yhteen laskettuna 3387 opiskelijaa, joista osa oli mukana koko ajan, osa eripituisia aikoja. Luku ei siis tarkoita, että opiskelijoina olisi ollut 3387 eri henkilöä.

Opetusryhmissä toimi syyslukukaudella 2010 kaikkiaan 237 opettajaa. Heidänkin määränsä kasvoi kampanjan aikana, ja kaikkiaan eri lukukausina oli mukana yhteen laskettuna 1198 opettajaa, mutta tässä luvussa on huomattava määrä samoja henkilöitä. Ne jotka olivat tulleet mukaan, yleensä pysyivät mukana. Yhtä opettajaa kohti oli keskimäärin noin 3 oppilasta.

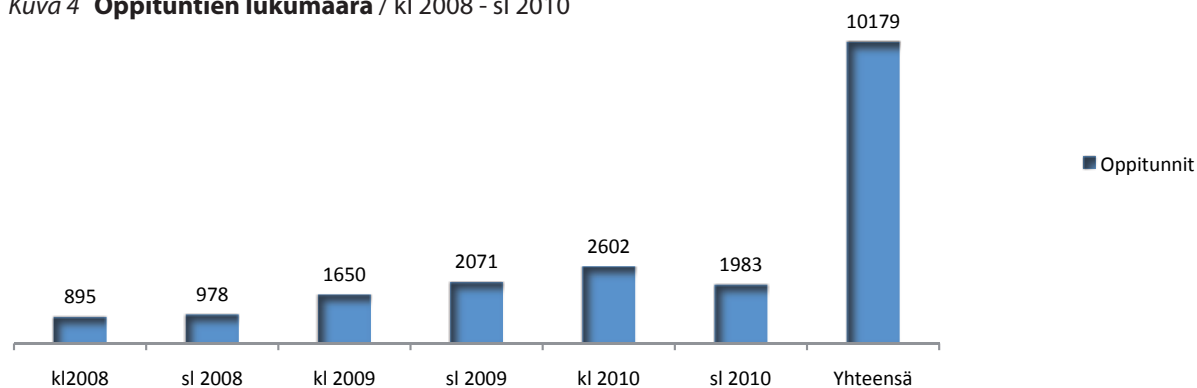
Kuva 3 Opiskelijoiden ja opettajien lukumäärä (eri ajankohtien luvut sisältävät osin samoja henkilöitä)

9.3. Oppituntien määrä

Oppituntien määrä lähes nelinkertaistui vuoden 2008 alusta lähtien (Kuva 4). Opetusta annettiin kaikkiaan 10179 oppituntia (a 45 min) koko kampanjan aikana.

Kuva 4 **Oppituntien lukumäärä** / kl 2008 - sl 2010

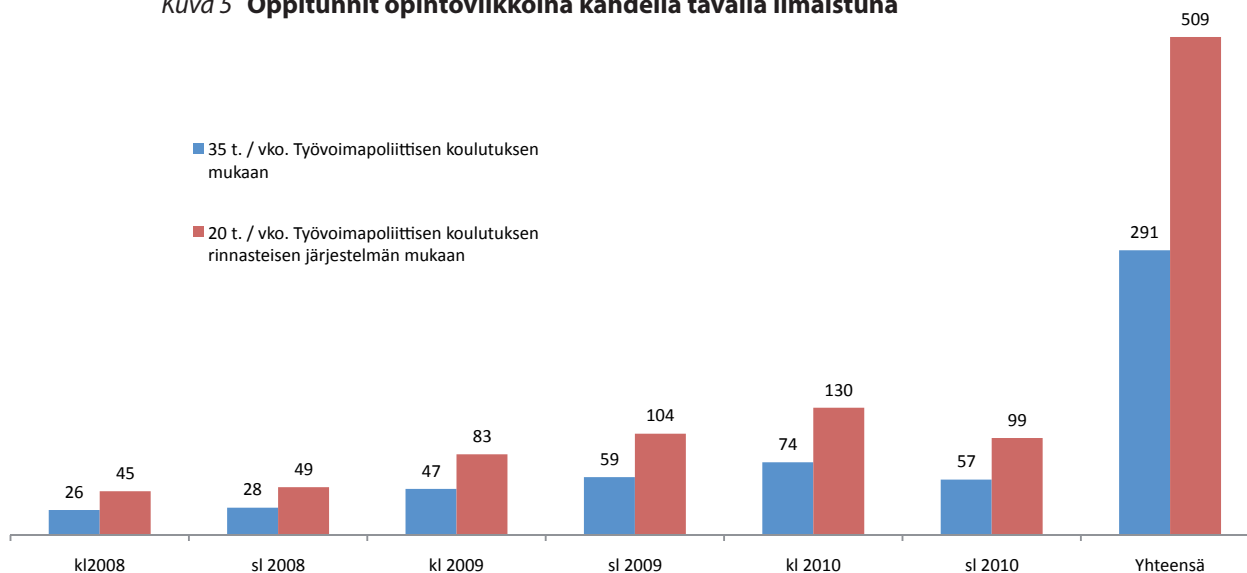
Millaista määrää muiden, vakiintuneiden tahojen koulutusta toimintamme vastaa? Vertailukohdiksi voidaan ottaa työvoimapolitiittinen maahanmuuttajakoulutus ja myös sille ns. rinnasteinen luku- ja kirjoitustaidon koulutus, jota TE keskuskeskset ostavat eri kouluttajilta.

Työvoimapolitiittisen koulutuksen on oltava kokopäiväistä ja opetusta on oltava 7 tuntia päivässä, mistä 2 tuntia voi olla itsenäistä opiskelua luokassa tai kotona. Viikon opetustuntien määrä tässä järjestelmässä on siis 25–35 tuntia. Se vastaa yhtä opintoviikkoa.

Rinnasteiseksi koulutukseksi TE-toimisto voi hyväksyä myös tuntimäärältään vähäisemmän koulutuksen maahanmuuttajille joiden kotoutumissuunnitelma on voimassa, mutta jotka eivät ole työvoimapolitiittisessa koulutuksessa. Viikon kokopäiväkoulutukseksi katsottu tuntimäärä voi tällöin olla 20 tuntia. Kampanjan opetus vastannee opiskelijoiden taustan huomioon ottaen läheisemmin rinnasteista koulutusta.

Luetaan yhdessä -kampanjan oppitunnit on rinnastettu näiden kahden järjestelmän mukaisesti opintoviikoiksi (Kuva 5). Opetustunnit vastaavat 291 opintoviikkoa työvoimapolitiittisen koulutuksen maksimituntimäärän (35 viikkotuntia) mukaan laskettuna ja 509 opintoviikkoa ns. rinnasteisessa koulutuksessa.

Kuva 5 **Oppitunnit opintoviikkoina kahdella tavalla ilmaistuna**

Kun otetaan huomioon, että oppitunneilla oli yleensä mukana opiskelijaryhmien heterogeenisuuden vuoksi ainakin kaksi opettajaa – yleensä useampi, opettaja-aikaa on käytetty yli kaksinkertaisesti edellä mainittu määrä.

Toiminnan laajuutta kuvaavissa kokonaisluvuissa on hieman laskua syyslukukaudella 2010 verrattuna edelliseen lukukauteen. Tämä johtuu siitä, että Helsingin Opetusviraston kurssien yhteydessä järjestettyä laajamittaista toimintaa ei ollut tarkoituksenmukaista jatkaa, vaan siitä luovuttiin. Muilla paikkakunnilla toiminta pysyi likimain saman laajuisena tai lisääntyi. Tuntimäärien vaihteluun vaikutti hieman myös se, että kevätlukukausi oli aina pitempi kuin syyskausi.

10. OPISKELIJAT

Opiskelijoita oli kaikista maanosista, mutta Australiasta ja Pohjois-Amerikasta vähemmän kuin muualta. Eniten opiskelijoita oli monista Afrikan maista, Aasiasta, Lähi-idästä, sekä Itäisen Euroopan maista. Jotkut opiskelijoista tulivat mukaan melkein heti Suomeen tultuaan, toiset taas olivat asuneet täällä jopa parikymmentä vuotta.

Opiskelijoiden koulutustasoerot olivat suuria. Osa opiskelijoista oli täysin kouluttamattomia ja pieni osa taas yliopistollisen loppututkinnon suorittaneita. Huomattava osa opiskelijoista ei pystynyt lukemaan eikä kirjoittamaan edes omalla äidinkielellään. Jotkut opiskelijat tarttuivat ensimmäistä kertaa kynään. Monille länsimaiset kirjaimet tuottivat vaikeuksia. Jotkut taas kommunikoivat sujuvasti suomen kielellä.

Opiskelijoiden ikävaihtelu oli suuri: nuorimmat olivat alle 20-vuotiaita, mutta mukana oli joku ainakin 70-vuotias. Yhteen pääkaupunkiseudun ryhmään oli ohjattu ja otettu vastaan kaksi ilman vanhempia Suomeen tullutta tyttöä, joiden status oli viranomaisten selvittävänä.

Muutamalla paikkakunnalla oli myös miesopiskelijoita. Esimerkiksi Helsingissä toimivassa filippiiniläisten opetusryhmässä oli useita miehiä ja Vaasassa taas oli oma ryhmä miehille.

Useimpien ryhmien opiskelijat osallistuivat pääosin säännöllisesti. Poissaolot, joita osalla oli kuitenkin varsin paljon, johtuvat usein perheenäitien lasten hoitoon ja omaan tai perheen terveyteen liittyvistä syistä. Myös oppituntien kellonaikojen noudattaminen oli monille etenkin alussa vaikeaa, mihin vaikuttivat ilmeisesti liikenneyhteydet ja kulttuurierotkin. Ryhmissä oli myös satunnaisia yhden tai muutaman kerran osallistujia.

11. OPETTAJAT

Opettajat olivat pääosin eläkkeellä olevia opettajia, useimmat Suomen UN Womenin ja Zonta-järjestön jäseniä. Myös muilta aloilta eläkkeelle jääneitä ja edelleen työssä käyviä henkilöitä toimi opettajina. Työssä käyvien osallistumista rajoitti kuitenkin se, että oppitunnit oli yleensä järjestettävä päiväsaikaan opiskelijoiden tarpeiden vuoksi. Opettajat olivat muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta naisia.

12. OPETUSMETODIT

Opetus järjestettiin pienille ryhmille, yleensä yksi kaksoistunti viikossa aamupäivisin, joskus useammin. Ryhmien osallistujia jaettiin tavallisesti myös tason mukaan alaryhmiin, kun opettajia oli useampia. Yksilöllistä opetusta järjestettiin varsin paljon erityisesti kielitaidon ääri-ryhmiä edustaville, eli kaikkein heikoimmille ja kaikkein edistyneimmille. Vaikka yksilöllistä opetusta ja ohjausta pystyttiin antamaan enemmän kuin aikuiskoulutuksessa yleensä, sitä olisi tarvittu vielä enemmän.

Opetusmetodeissa oli noudatettava joustavuutta. Sovellatut menetelmät voidaan karkeasti ryhmitellä esimerkiksi seuraavasti:

Strukturoitu, kirjallinen opiskelu. Se muistuttaa tyypillistä perinteistä opiskelua, jossa edetään kielen opiskelun alkeista asteittain vaativammalle tasolle. Opetus perustuu oppikirjojen käyttöön. Yksinkertaisimmillaan opitaan äänneitä ja yksittäisiä sanoja, mutta pitemmälle edenneet opiskelevat myös kielen rakennetta.

Välineiden käyttö opetuksen tukena. Oppikirjojen sijaan ja rinnalla käytetään konkreettisia esineitä ja välineitä etenkin suomen kieltä heikoimmin hallitsevien oppimisen tukena. Tavoitteena on tällöin jokapäiväiseen elämään liittyvien keskeisten sanojen oppiminen. Esineiden nimien ohella opitaan niiden käyttöön liittyvää sanastoa.

Toiminnallinen oppiminen. Erityisesti aiemmin vähän opiskelleiden oppimista pyritään tukemaan konkreettisen jokapäiväisen asioiden hoidon ja toiminnan avulla. Ryhmät käyvät tutustumassa kirjastoon, ruokakauppaan, valmistavat ruokaa yhdessä, käyvät kävelyllä lähiympäristössä, uimahallissa jne. Toiminnalliset ”näytelmät”, esimerkiksi kaupassa asioinnin näytteleminen tavanomaisine rooleineen kuuluvat ohjelmistoon.

Erityisalueiden sanastot. Syventävän sanaston opiskelu tietyillä naisten elämään keskeisesti liittyvillä alueilla, esimerkkinä naisten terveyden ja yleisiin terveysongelmiin liittyvä sanasto, jolla tähdätään mm. terveyspalveluissa asioinnin helpottamiseen. Tähän on liitetty vierailevan asiantuntijan alustus ja tutustumisen kyseessä olevaan toimipaikkaan. On opeteltu myös yksinkertaista ensiapua ja siihen liittyvää sanastoa.

Yhteisöllisyys. Oppimiseen liitetään kielen ohella myös yhteisöllisyys, yhdessä toimiminen ja sitä kautta ystävyyssuhteiden luominen. Opiskelijoiden keskinäisen vuorovaikutuksen merkitystä korostetaan tärkeänä opiskelun tukena. Pidemmällä olevat opiskelijat auttavat heikompia.

Kulttuuriin tutustuminen. Tähän kuuluu suomalaisen elämänmuotoon, esimerkiksi vuoden juhlapäiviin ja niihin liittyviin tapoihin tutustuminen. Paikallista sanomalehteä luetaan ja juttujen aiheista keskustellaan lähialueen elämään tutustumiseksi. On perehdytty myös Suomen oikeuskäytäntöön ja lapsen oikeuksiin. Toisaalta opiskelijat kuvaavat valmiuksiensa mukaan sanoin, esinein ja toiminnallisesti oman kulttuurinsa periaatteita ja käytäntöjä.

13. OPETUSPAIKAT JA -JÄRJESTELYT

Opetuspaikkana oli yleensä jokin kunnan, järjestön tai seurakunnan tila: monikulttuurisuuskeskus, oppilaitos, kirjasto, kerhotila tms. Varsin monet opettajista antoivat opetusta myös kotonaan, ja muutamilla paikkakunnilla opettajat kävivät pitämässä tunteja opiskelijoiden kotona. Oleellista opiskelijoille oli, että paikkaan oli hyvät kulkuyhteydet. Sen sijaan opettajat kulkivat usein pitkänkin, jopa kymmenien kilometrien matkan takaa ja kuljettivat mukanaan myös opiskelijoita.

Lapsia oli usein mukana tunneilla. Heille oli varalla leluja, kirjoja, papereita ja kyniä. Äidit huolehtivat yleensä itse lapsen viihtymisestä. Joissakin paikoissa oppituntien ajaksi oli järjestetty lasten hoito, mihin myös kampanjan opettajat paikoin osallistuivat. Jossain oli lapsille jopa sänkyt päiväunia varten. Yleinen toteamus oli, että lapset olivat ensisijaisesti ilona ja piristykseenä, joskin heidän läsnäolonsa johdosta tarvittiin joskus ylimääräisiä toimenpiteitä.

14. OPISKELUTULOKSET

14.1. Opettajien tekemät arvioinnit

Oppimistavoitteet olivat kampanjassa väljät. Muodollisia oppimistuloksia ei määritelty, eikä kokeita järjestetty. Joillakin paikkakunnilla opiskelijoille annettiin todistuksia osallistumisesta.

Opettajat arvioivat itse ja/tai oman ryhmänsä opettajien kesken opiskelijoidensa edistymistä sekä omilla kriteereillään että käyttäen kampanjan kotisivuilta saatavissa olevia arviointilomakkeita. Osa opiskelijoista kävi myös muilla kursseilla tai kielitunneilla, mistä syystä eri tahojen osuutta kielitaidon kehittymiseen oli luonnollisesti vaikea arvioida.

Opetusryhmiä pyydettiin arvioimaan ryhmänsä opiskelijoiden oppimistuloksia alla olevalla asteikolla kevät- ja syyslukukauden 2010 päätyttyä. Osa ryhmistä katsoi arvioinnin liian hankalaksi tai esitti kuvailevia tietoja antamatta tarkkoja lukumääriä. Kaikkiaan 17 paikkakunnalla arviointi oli tehty esitetyllä tavalla, osassa kahtena lukukautena. Arvioinnit koskivat kaikkiaan 644 opiskelijaa.

<i>Kuinka moni opiskelija on</i>	<i>lkm</i>	<i>%</i>
edistynyt huomattavasti	190	30
edistynyt jonkin verran	282	44
ei ole edistynyt juuri lainkaan	79	12
työllistynyt tai siirtynyt vaativampiin opintoihin	93	14
Yhteensä	644	100

Suurin osa opiskelijoista oli edistynyt kieliopinnoissaan jonkin verran. Lähes kolmannes oli edistynyt huomattavasti, ja kun vaativampiin opintoihin siirtyneissä ja työllistyneissä saattaa myös olla ryhmässä huomattavasti edistyneitä, opetuksen vaikuttavuutta voidaan näiden tietojen valossa pitää merkittävänä. Vain runsas 10 % ei edistynyt juuri lainkaan.

Muutamassa ryhmässä opiskelijoita pyydettiin itse arvioimaan oppimistaan. Heidän arvionsa olivat vielä positiivisempia kuin opettajien arviot. Jopa 90 % opiskelijoista katsoi oppineensa paljon tai melko paljon. On huomattava, että ne henkilöt, jotka pystyivät tekemään arviointia itse, osasivat jo jonkin verran suomea ja heillä oli ehkä myös keskimääräistä suuremmat valmiudet oppia lisää.

Ne opiskelijat, joilla oli hyvä peruskoulutus ja jotka kävivät säännöllisesti tunneilla, edistyivät parhaiten. Kun motivaatio oli korkea ja oppimisedellytykset hyvät, aloittaessaan lukutaidoton

saattoi oppia lukemaan jopa yhden lukukauden aikana. Työelämään orientoitumisella oli merkitystä kannustimena.

Jotkut opiskelijat pystyivät täydentämään kielitaitoaan niin, että onnistuivat saamaan työharjoittelu- tai työpaikan. Jotkut alkoivat suorittaa peruskouluopintoja, ja osa siirtyi työvoimapolitiiseen koulutukseen. Joskus ryhmään osallistuttiin muun koulutuksen ohella. Jotkut saattoivat palata sellaisille kokopäiväisille kielikursseille, joilla eivät olleet aiemmin selviytyneet.

Niiden joukossa, jotka eivät edistyneet juuri lainkaan, oli enimmäkseen vain silloin tällöin tunneille osallistuvia ja/tai täysin kouluttamattomia ja lukutaidottomia. Myös sosiaalinen arkuus, elämäntilanteeseen liittyvät huolet ja väsymys vähensivät monien voimavaroja oppimiseen.

Opetusryhmien tuloksia arvioitaessa oleellisia ovat myös ne saavutukset, jotka koskevat naisten elämää Suomessa laajemmin. Ryhmässä mukana olon koettiin antavan onnistumisen kokemuksia sekä vahvistavan naisten itseluottamusta ja varmuutta. Opettajien mukaan oppitunnit olivat monille naisille paitsi kielen oppimista myös viikkoa rytmittävä tapahtuma sekä selkeästi terapeutteja kokemuksia. Kielitunneilla opittiin myös monia kotoutumista edistäviä käytännön tietoja ja taitoja.

Konkreettisen luku- ja kirjoitustaidon (kirjaimet, äänteet, sanat, lauseet) ohella onnistuttiin kehittämään myös kulttuurista lukutaitoa, eli kielenoppimisen kulttuurisia ja yhteiskunnallisia aspekteja.

Onnistumisen edellytyksiä

Opettajat kuvasivat raporteissaan seikkoja, joiden he katsovat edistävän oppimista maahanmuuttajanaisten heterogeenisessä ryhmässä:

Opetusmenetelmien monimuotoisuus ja joustavuus on kaiken a ja o ja Luetaan yhdessä -kampanjan ydin. Opetukseen sisältyikin aina monenlaisia elementtejä sekä siksi, että ryhmässä oli hyvin eritasoisia ihmisiä että motivaation ylläpitämiseksi variaation avulla.

Yksilöllisyys. On otettava huomioon paitsi kielitaito ja aiempi koulutus, myös kunkin aiemmat kokemukset, esim. Suomeen tulon syyt.

Käytännön elämään liittyvä toiminnallinen sisältö. Tarvitaan sanastosta toiminnan avulla etenevää kielitaitoa niihin konkreettisiin tilanteisiin liittyen, joissa opiskelijat elävät Suomessa.

Joustavat opetusjärjestelyt. Yleisesti todettiin, että tuntisuunnitelma on hyvä olla olemassa, mutta siitä pitää pystyä joustamaan tarpeen mukaan. Osallistumisen epäsäännöllisyyttä joudutaan hyväksymään.

Oppimistavoitteiden kannustavuus. Tavoitteita ei saa asettaa liian korkealle, vaan niiden tulee olla saavutettavia.

Turvallinen ilmapiiri, rohkaisu ja kannustus. Kun opiskelukokemus on monille ensimmäinen ja tapahtuu aikuisiässä vieraassa maassa tuntemattomalla kielellä, kannustuksen ja rohkaisun tarve on valtava. Monien taustalla on myös traumaattisia kokemuksia ja pelkoa. ”Lukupiiriin pitää opettajien lähteä mukaan iloisella ja ennakkoluulottomalla asenteella. Siten saadaan myös tuloksia ja kaikilla on hauskaa”, eräs opettaja kommentoi. Ryhmän iloisesta ilmapiiristä merkitystä korostivat toistuvasti kaikki opettajat.

Vuorovaikutteisuus. Opiskeluun tulon motiiveihin kuuluu yleisesti muihin ihmisiin tutustuminen. Vuorovaikutus auttaa myös oppimista. Ystävyys-suhteiden syntyminen paitsi opiskelijoiden välille myös suhteessa opettajiin lisäsi osallistumismotivaatiota. ”Mehän emme ole vain opettajia, vaan myös sosiaaliset kontaktit ovat opiskelijoille tärkeitä.”

Helpot kulkuyhteydet opiskelupaikkaan tukevat osallistumista. Kuitenkin opiskelijoita tuli myös pitkien matkojen takaa.

14.2. Opiskelijoilta saatu palaute

Opiskelijoiden asennoituminen opiskeluun ja ryhmiin osallistumiseen oli yleensä innostunut ja myönteinen. He ilmaisivat kiitollisuuttaan opettajien ystävällisestä ja positiivisesta asennoitumisesta ja arvostivat heidän hyväkseen tehtyä työtä. Yleinen toivomus oli, että oppitunteja olisi enemmän.

Opetusryhmistä jäi myös pois opiskelijoita lyhyemmän tai pitemmän osallistumisen jälkeen. Todettuja syitä olivat pääsy intensiivisempään kielenopetukseen, työhön pääsy ja liian hankalaksi koetut kulkuyhteydet. Niillä, joiden motiiveja poisjääntiin voitiin selvittää, oli yleensä muita kuin kampanjan opetukseen liittyviä syitä. Yllättävästi poisjääneiden perusteluja ei kuitenkaan ole voitu selvittää.

Opettajien kokemuksen mukaan opiskelijoiden ilmaisema kiinnostus ja kiitollisuus palkitsivat monesti huomattavan suurella vaivannäöllä toteutetun opetuksen. Monien näkemyksiä kiteyttää opettaja, joka kirjoitti, että toiminta ”Rikastuttaa omaa elämää: Saan paljon iloa ja uusia kokemuksia heidän kauttaan. En kadu hetkeäkään tähän projektiin ryhtymistä”.

15. YHTEISKUNTASUHTEET – SAATU TUKI JA VAIKUTTAMINEN

Vuoden 2010 aikana Luetaan yhdessä -kampanjan yhteiskunnallinen vaikuttavuus lisääntyi selvästi. Kampanjan toimijoita on pidetty asiantuntijoina sellaisten maahanmuuttajanaisten ryhmien kotouttamisessa, joita viranomaiset eivät tavoita. Tätä asiantuntemusta onkin kysytty monissa eri yhteyksissä.

Ohjausryhmän jäsenet vierailivat toistuvasti ministerien ja ministeriöiden korkeiden virkamiesten (sisäasiainministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö ja opetusministeriö) luona kertomassa kampanjan eri vaiheista ja saivat näin tilaisuuden syventää viranomaisten tietämystä sen toiminnan vaikutuksista. Myös Opetushallituksen ja Helsingin Opetusviraston kanssa käytiin keskusteluja.

Luetaan yhdessä on mukana Jyväskylän yliopiston laatimassa ja kulttuurirahastojen ja valtion tukemassa ”Osallisena Suomessa kehittämissuunnitelmassa maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi”, joka rahoittaa kunnallisia hankkeita. Luetaan yhdessä on siinä yhtenä toimivana kolmannen sektorin esimerkkinä. Espoon ja Vantaan kaupunkien hankesuunnitelmia olivat ohjausryhmän edustajat mukana suunnittelemassa. Kampanja on mainittu myös Helsingin kaupungin suunnitelmassa. Lisäksi ohjausryhmän edustaja oli mukana Espoon kaupungin monikulttuurisuusohjelman laatimiseksi järjestetyissä työpajoissa.

Kampanja on mainittu hyvänä esimerkkinä monissa julkaisuissa, kuten ”Metropolin hyvinvointi”, joka on Espoon kaupungin tilaama suunnitelma, ja ”Realismia turvapaikkapolitiikkaan, resursseja kotoutumiseen”, kansanedustaja Arto Satosen (kok) raportissa. Luetaan yhdessä on ollut yhtenä kirjoittajana Naisjärjestöjen keskusliiton kokoamassa raportissa ”Paluu Pekingiin. Nyt. Sukupuolten tasa-arvon tila Suomessa 2010”.

Opettajille järjestettyjen kuuden valtakunnallisen seminaarin luennoitsijoihin kuuluivat mm. seuraavat vaikuttajat: professori, valiokuntaneuvos Pentti Arajärvi, maahanmuuttoministeri Astrid Thors, opetusministeri Henna Virkkunen, ylijohtaja Markku Vuorio ja opetusneuvos Leena Nissilä. Seminaarien ohjelmat liitteenä.

Eri viranomaisten tuella saatiin seminaarien monet tilat maksutta, näistä esimerkkeinä Helsingin ja Jyväskylän yliopistoissa, Tamperetalossa ja Säätytalossa Helsingissä. Myös kirjoja oli opettajien saatavana seminaaritiloissa, kiitos Opetushallituksen. Paikallisten ryhmien saamasta tuesta kerrotaan luvussa 5.

Kampanjan edustaja oli kutsuttu puhujaksi mm. SPR:n sidosryhmäseminaariin 2008 ja syksyllä 2010 Eduskunnan globaaliryhmän järjestämään seminaariin "Onnistuuko kotoutuminen? Kielen oppimisen merkitys maahanmuuttajien kotoutumisessa" Eduskuntatalolla.

Luetaan yhdessä –toimintaa esiteltiin Zonta Internationalin uuden kansainvälisen presidentin Suomen vierailulla syksyllä 2009 ja Eurooppa-kokouksessa Bonnissa talvella 2009 sekä tullaan esittelemään samassa kokouksessa keväällä 2011.

Keväällä 2009 kampanjalle myönnettiin Suomen NNKY:n vuotuinen tunnustuspalkinto naisten ja tyttöjen yhteisöllisyyden parantamisesta. Kokoomuksen naiset luovuttivat puoluekokouksen yhteydessä pidetyn elämyshuutokaupan tuoton kampanjalle.

Kampanjan opettajia ja oppilaita haastateltiin useisiin sanoma- ja aikakauslehtiin ympäri maan ja tv- ja radio ovat olleet myös kiinnostuneita.

Naisjärjestöjen Keskusliiton 100-vuotisjuhlien kunniaksi järjestetään juhlanäyttely Naisten huone Sederholmin talossa 8.3.2011 alkaen. Luetaan yhdessä on esillä näyttelyssä omassa Lukutaito-huoneessaan.

16. SISÄINEN ARVIOINTI JA KOETUT KEHITTÄMISTARPEET

16.1. Ryhmän opetuksen haasteita

Opettajat arvioivat puolivuotisraporteissaan oman ryhmänsä toimintaa kokonaisuutena, kampanjan organisaatiota ja sen toimintaa sekä esittivät näkemyksiään toiminnan kehittämiseksi. Varsinaisia ongelmia oli vähän, mutta opetustyössä koettiin monia haasteita:

- opetusryhmien heterogeenisuus: "on vaikea suunnitella ja vetää toimintaa, jossa myös heikoimmat pärjäävät ja vahvimmat eivät pitkästy"
- osallistumisen epäsäännöllisyys: miten saada kaikki sitoutumaan säännölliseen ohjelmaan?
- miten opetan suomea, kun ei ole yhtään yhteistä kieltä tai kun kokemusta opiskelusta ei ole lainkaan?
- lasten mukana olo tunneilla: sinänsä myönteistä, mutta miten taataan riittävä keskittymismahdollisuus äidille ja rauha muille?
- mittava tuen tarve: miten järjestää riittävästi henkilökohtaista tukea opiskelemaan tottumattomalle, pelokkaalle, masentuneelle?

16.2. Kampanjan toimivuus ja kehittämistarpeet

Kampanjan toimivuuden arviointiin on mahdollisuuksia lähinnä sisäisen, eli opettajien ilmaise-man kritiikin ja kehittämistarpeiden perusteella. Ulkoista arviointia ei ole suoritettu. Kuitenkin yhtenä merkinä kampanjan arvostuksesta voitaneen pitää sitä, että sen edustajia kutsuttiin lisääntyvästi mukaan kehittämishankkeisiin ja kuultaviksi asiantuntijoina maahanmuuttajien kielitaitoon ja kotoutumiseen liittyvissä kysymyksissä. Ks. lähemmin kampanjan yhteiskuntasuhteita koskeva luku 15.

Opetusryhmiltä pyydettiin arviointia kampanjan organisaation antamasta tuesta paikalliselle toiminnalle, tiedotuksesta ja opettajille järjestetystä koulutuksesta. Lisäksi pyydettiin yleistä arviointia.

Kampanjan tukea pidettiin kauttaaltaan riittävänä. Ryhmissä toimi kokeneita opetus- tai muun alan ammattilaisia, jotka olivat tottuneita suunnittelemaan, organisoimaan ja järjestämään toimintansa itsenäisesti. Tuen tarve näissä kysymyksissä oli siis vähäinen lukuun ottamatta ryhmän käynnistämisen vaihetta. Tiedotukseen oltiin myös tyytyväisiä. Lukukausittaiseen raportointitehtävään suhtauduttiin tunnollisesti, ja vaikeutena pidettiin vain oppimistulosten arviointia.

Tarjolla olleista oppi- ja harjoituskirjoista esitettiin kahtalaisia käsityksiä. Yhtäältä oli runsauden pulaa, mutta toisaalta tarjonnassa koettiin puutteita. Monet toivat esiin tarpeen erityisesti aikuisille naisille sopivan käytännön elämään kiinteämmin liittyvän oppikirjallisuuden tarpeen kuin mitä nykyinen valikoima tarjosi. Kampanjassa oltiin kuitenkin riippuvaisia olemassa olevasta alan tarjonnasta Suomessa. Enemmistö koki, että opetusaineiston hankinta sujui kitkatta, mutta pieni osa ryhmistä oli kokenut liikaa viiveitä. Toivomuksena esitettiin myös, että kustantajien kirjaesittelyjä tuotaisiin yhteisiin tilaisuuksiin, mikä olikin toteutettu aiemmin muutaman kerran.

Opettajille järjestetystä koulutuksesta esitettiin runsaasti arvioiteja. Suurin osa niistä, jotka olivat osallistuneet seminaareihin, pitivät tapahtumia erinomaisina. Kiittävä palautetta annettiin sekä seminaarien sisällöstä että niiden merkityksestä yhteisyyden luomisessa eri puolilla maata toimivien opettajien kesken. Oleellisena pidettiin sitä, että seminaareissa varataan aikaa osallistujien keskustelulle, mihin kampanjan seminaareissa ei ollut varauduttu aivan riittävästi.

Yleinen kokemus oli se, että tarvitaan enemmän suoraan käytännön opetustoimintaa kehittävä koulutusta, ts. tietoa ja menetelmiä niitä erityistilanteita varten, joita maahanmuuttajien koulutuksessa kohdataan. Vaikka näitä tarpeita varten oli järjestetty paikallisia workshoppeja, niiden määrää ei pidetty riittävänä. Keskeiseksi kehittämistarpeeksi jatkossa osoittautuikin opetustyön arkipäivää palvelevan käytännöllisen koulutuksen lisääminen ryhmien toiminta-alueilla.

Edelleen perehdyttämisen tarvetta koettiin kotoutumiseen liittyvistä yleisistä kysymyksistä, maahanmuuttoa koskevasta lainsäädännöstä ja koulutusmahdollisuuksista sekä maahanmuuttajien kulttuuritaustoista.

Internetin tehokkaampaa hyödyntämistä pidettiin tärkeänä. Seminaarien ja workshopien esitelmät ja muuta soveltuvaa aineistoa tulisi saada helposti käytettäviksi Internetiin. Yhtenä mahdollisuutena esitettiin myös seminaarien lähettämistä web-castina tai että ne olisivat myöhemmin katsottavissa Internetin kautta. Internetiin toivottiin myös vuorovaikutteista toimintaa, esimerkiksi opettajien keskustelupalstaa ajankohtaisten kokemusten vaihtamiseksi. Opettajien todettiin arvostavan vertaistukea, ja he toivoivat saavansa mahdollisuuksia oppia toistensa hyviksi koetuista ratkaisuista kokoontumistilaisuuksien lisäksi myös tätä kautta. Internetin käytön katsottiin olevan myös kustannuksia säästävä vaihtoehto kokoontumistilaisuuksille. Toimivan järjestelmän pystyttäminen tosin vaatii investointia. Ongelmana näiden ehdotusten toteutuksessa on se, että kaikki osallistujat eivät käytä tietotekniikkaa tällä tasolla.

Kampanjan tulisi eräiden ryhmien palautteiden mukaan olla aktiivinen siinä, että maahanmuuttajanaisille järjestettäisiin koulutusta suomalaisesta yhteiskunnasta ja kulttuurista, koska kielen oppiminen on yhteydessä yleiseen kotoutumisen onnistumiseen.

17. PÄÄTELMÄT

Luetaan yhdessä -kampanja oli vuosina 2007-2010 toteutettu mittava vapaaehtoistoiminnan hanke, jonka tavoite oli tehdä rohkeasti vahvaa käytännön työtä maahanmuuttajanaisten ja -tyttöjen auttamiseksi pääsemään tasavertaisiksi jäseniksi suomalaiseen yhteiskuntaan. Heidän kotoutumistaan pyrittiin edistämään opettamalla heitä lukemaan ja kirjoittamaan suomen tai ruotsin kieltä.

Hanke perustui kahden naisjärjestön UN Womenin ja kansainvälisen Zonta-järjestön arvoihin ja toimintaperiaatteisiin sekä yksittäisten henkilöiden auttamishaluun, osaamiseen, innostukseen,

ja keskinäiseen yhteistyöhön. Hanke on osoitus mahdollisuudesta synnyttää laajalle ulottuvaa ja tuloksellista toimintaa vähäisellä byrokratialla ja pienin kustannuksin, naisjärjestöjen yhteistoiminnalla.

Opiskelijoiden saama hyöty

Kampanjaan opiskelijoina osallistuneiden suomenkielen taitojen arvioitiin edistyneen huomattavasti lähes kolmasosalla ja ainakin jonkin verran lähes puolella heistä, mikä tarkoittaa sitä, että useiden satojen naisten kotoutumisedellytykset ovat oleellisesti parantuneet kotoutumisen keskeisellä alueella. Tämän tuloksen merkitystä korostaa se, että kyseessä oli sellaisten maahanmuuttajanaisten joukko, joiden enemmistöllä ei olisi ollut edellytyksiä osallistua julkisten koulutusorganisaatioiden ohjelmiin. Opetusryhmät avasivat heille monesti kokonaan uusia näkymiä elämään. Suomalaisen on vaikea aavistaa, miten merkittävä tapahtuma aikuiselle naiselle on esimerkiksi saada omakseen elämänsä ensimmäinen kirja.

Kielitaidon kehittymisen ohella osallistuneet maahanmuuttajanaiset saivat tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, kulttuurista ja monilta keskeisiltä elämänaloilta, kuten terveydenhuollosta, päiväkodeista, koulusta, harrastusmahdollisuuksista jne. samalla kun näihin jokapäiväisen elämän alueisiin liittyvää sanastoa ja kieltä opittiin. Ryhmissä opittiin usein myös käytännön taitoja, esimerkiksi ruuan laittoa ja asioiden hoitoa viranomaisten kanssa.

Onnistunut organisaatio

Oppimistulosten aikaansaamisessa keskeistä oli ammattimaisesti toimiva opettajakunta, jolla oli edellytykset kehittää ja käyttää luovasti ja joustavasti ryhmä- ja yksilöllisen opiskelun metodeja jopa äärimmäisen heterogeeniselle opiskelijajoukolle.

Tunnusomainen ja monesta muusta oppimisympäristöstä poikkeava ominaisuus kampanjan perustoiminnassa oli vastavuoroisuus opiskelijoiden ja opettajien kesken. Osallistujat toivat ryhmiin mukaan omia kulttuuriperinteitään. Voidaan pitää hämmästyttävänä, miten useimmiten täysin erilaisista elämämpiiristä tulleet opettajat ja opiskelijat päätyivät sellaiseen vuorovaikutukseen, joka synnytti mm. monia henkilökohtaisia ystävyysuhteita, kummiuksia jne. Eräs opettaja totesi: "Opettajat ovat oppineet paljon monikulttuurisesta työstä ja kohtaamisesta ja monet katsovat maailmaa uusin silmin." Vastaavanlaiseen henkilökohtaiseen vuorovaikutukseen maahanmuuttajien kanssa tulisi saada enemmän suomalaisia, naisia, miehiä, viranomaisia. Sitä kautta opitaan lisää ymmärrystä ja yhdenvertaisuutta.

Kampanjan tuloksellisuutta edistivät mitä ilmeisimmin myös toimiva, yksinkertainen organisaatio ja sen ohjausryhmän paikalliselle toiminnalle antama tuki. Jälkikäteen katsoen näyttää olleen hyvä, että verkosto kasvoi vähitellen. Se, että alussa jopa materiaalit tehtiin itse, tuki vapaaehtoisuutta, joka oli onnistumisen edellytys. Nähtiin, että pienilläkin resursseilla saadaan aikaan tuloksellista toimintaa. Vähittäinen kasvu myös tuki erilaisten paikkakuntakohtaisten mallien syntymistä. Vapaus kokeilla ja epäonnistuaakin on tämäntyyppisessä toiminnassa tärkeää.

Yhteiskunnallinen säteilyvaikutus

Osallistuneiden opiskelijoiden omien kotoutumisedellytysten paranemisen ohella kampanjalla oli ilmeisiä yhteiskunnallisia vaikutuksia. Kun perheen äiti oppii suomen kieltä ja Suomessa elämisen sääntöjä, muuttuu hänen asemansa perheessä. Hän oppii myös ymmärtämään lasten, erityisesti tyttöjen koulutuksen tärkeyttä. Näin tyttöjen jatkokoulutusmahdollisuudet paranevat. Aiemman tutkimuksen mukaan äitien oppiminen vaikuttaa myönteisesti naisen asemaan Suomessa pitkällä tähtäimellä.

Maahanmuuttajanaisten suomen kielen oppimisen mahdollisuuksia heikentää se, ettei tieto tavoita tehokkaasti tarvitsevia. Vaikka kampanjakin oli hyvin esillä tiedotusvälineissä, esimerkiksi sanoma- ja aikakauslehdissä sekä sähköisissä medioissa, on monia vuosia maassa olleita naisia, jotka eivät esimerkiksi ole kuulleet opetusryhmistämme. Kun maahanmuuttajakuraattoreille ei saa yksityisyyden suojan vuoksi olla tiedostoa alueensa maahanmuuttajista eikä heidän kielitaidostaan, koulutuksen ulkopuolelle jää jatkuvasti monia sitä tarvitsevia siitä syystä, ettei heitä voida tavoittaa.

Eräiden ryhmien – ehkä useidenkin – kohdalla on selkeä puute, että he eivät tunne suomalaista yhteiskuntaa eivätkä saa siihen perehdytystä omalla kielellään ja yksinkertaisesti. Väärinkäsityksiä syntyy helposti. Suuremmilla paikkakunnilla, joissa on maahanmuuttajajärjestöjä, Luetaan yhdessä -ryhmien vastuuhenkilöiden tulisi jatkossa pyrkiä keskusteluihin näiden kanssa.

Merkitys vapaaehtoistyön alueella

Kampanjan ehkä suurimpia saavutuksia oli yleisen ymmärryksen lisääntyminen maahanmuuttajia kohtaan ja erityisesti halu saada nämä naiset ja tytöt tasavertaisiksi jäseniksi suomalaiseen yhteiskuntaan.

Hankkeella on ollut erittäin myönteinen merkitys vapaaehtoistyöhön. Kampanjan myötä julkisessa keskustelussa on oivallettu kolmannen sektorin vapaaehtoistyön merkitys. Useissa yhteyksissä on tullut esille se, kuinka arvokasta työtä järjestöt tekevät suomalaisen yhteiskunnan hyväksi. On korostettu myös sitä, että suomalainen hyvinvointivaltio rapautuu ilman kolmannen sektorin vapaaehtoistyöhön antamaa vahvaa panosta, - silloin on usein viitattu esimerkkinä ”Luetaan yhdessä” -kampanjaan ja sen onnistumiseen. Kolmannen sektorin vapaaehtoistyön onnistuminen edellyttää kuitenkin hyvin organisoitua ja järjestelmällistä toimintaa.

Kun eduskuntavaalien yhteydessä maahanmuuttajakysymykset nousevat yhteiskunnalliseen keskusteluun, jopa kärjistetyssäkin muodossa, niin silloin on hyvä tuoda esiin myönteisenä asiaa Luetaan yhdessä -kampanjan kaltaisia hyvin menestyneitä monikulttuurisia tapahtumia ja hankkeita, jotka ovat edistäneet ymmärrystä ja yhdenvertaisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa.

Tunnustusta saatu

Kampanja sai tunnustusta ja myös tukea sekä valtiovaltan että kuntien taholta. Yhteistyö viranomaisten kanssa oli tiivistä ja tuloksellista. Myös kuntien maahanmuuttajakoordinaattorit olivat keskeisessä asemassa kampanjan eteenpäin viemiseksi. Kampanjan vapaaehtoistyötä tehtiin hyvässä hengessä rinnakkain eri viranomaisstahojen kanssa.

Useat kaupungit ja yliopistot kuuluivat kampanjan edustajia asiantuntijoina omien hankkeittensa suunnittelutyössä. Kampanjan tuomaa arvokasta tietoa maahanmuuttajien kotouttamisessa on haluttu käyttää hyväksi ja hyödyntää kulttuuriperinteitä vastavuoroisuus periaatteella.

Toiminta ja keskustelu jatkuu

Kampanjan saama vastaanotto ja tulokset osoittivat, että siinä omaksuttua toimintaa ei voida lopettaa alkuperäisen aikataulun mukaan, vaan sitä tulee jatkaa. Jatkoedellytykset onkin turvattu vuoden 2012 loppuun.

Kampanjan rinnalle ja sen ansiostakin on käynnistynyt uusia hankkeita maahanmuuttajanaisten tukemiseksi. Esimerkiksi Väestöliitossa käynnistettiin tammikuussa 2011 maahanmuuttajanaisten mentoriverkosto WOMENTO. Se perustuu havaintoon, että Suomeen on muuttanut koulutettuja naisia, jotka eivät ole saaneet koulutustaan vastaavaa työpaikkaa. Mentoriverkoston tarkoituksena on luoda yhteyksiä näiden ammattilaisten ja saman alan suomalaisten ammattilaisnaisten välille. Verkostoissa kasvaa luottamus ja kielitaito ja siten mahdollisuudet työllistyä paranevat. Monikulttuurisuus ja naisten osaaminen tarvitsevat uudenlaista esille nostoa – uudenlaista mahdollistamista. Mentoriverkoston käynnistäjäksi kutsuttiin Luetaan yhdessä -kampanjan vuosien 2007-2010 kampanjapäällikkö.

Yhteiskunnallisissa keskusteluissa jää pohdittavaksi myös, mikä on jatkossa kolmannen sektorin ja sen vapaaehtoistyön merkitys koko suomalaisen yhteiskunnan kannalta. Siirtykö yhä enemmän yhteiskunnallisia tehtäviä valvutuneiden naisten vapaaehtoisuuden varaan?

SEMINAARIOHJELMA

Luetaan yhdessä! – Vi läser tillsammans

Aika Lauantaina 27. lokakuuta 2007 kello 9.30
Paikka Auditorio, Töölöntorinkatu 2 B, 1 krs

9.30	Kirjautuminen ja kahvi
10.00	Avaus Kampanjapäällikkö Ulla Salonen Helena Ranta (Leena Schmidt), Suomen UNIFEM
10.15	Kulttuurit kohtaavat Yonca Ermutlu
11.00	Vantaan malli Marja Liisa Toivanen, Pirjo Riitta Frankenhaeuser Suomen UNIFEMin Vantaan paikallistoimikunta Lessons learned Pirkko Saavalainen
12.20	Lounas Ravintola Cafe da Capo, Sibelius Akatemia Töölönkatu 28
13.20	YLE:n aamu-TV:ssä kampanjan julkistamisaamuna 4.9. esitetty Ulla Salosen, Marja Liisa Toivasen sekä Vantaan opetukseen osallistuvan Ayan Saladin haastattelu
13.30	Miten opetan lukutaidotonta aikuista Anne Leinonen, Amiedu
14.15	Terveystieteiden näkökulma Eija Väänänen
14:55	Tauko
15.00	Omat kokemukseni suomen kielen oppimisesta Tiina Madisson Ayan Salad Pilar Valdivia
16.00	Yhteenveto ja katse tulevaan Ulla Salonen, Leena Schmidt
16.30	Seminaari päättyy

Luetaan yhdessä -hankkeen seminaari

1.3.2008 klo 10:00–16:00

Helsingin yliopisto, Porthania, sali P674 (Yliopistonkatu 3)

- 10:00–10:30 *Tilaisuuden avaus*
Vararehtori Hannele Niemi
- 10:30–10:45 *Luetaan yhdessä -hankkeen kuulumisia*
Kampanjapäällikkö Ulla Salonen
- 10:45–11:15 *Miksi somalinaisten asema näyttää vaikeammalta kuin muiden maahanmuuttajien?
Mitkä ovat oppimisen esteet ja miten niitä voisi poistaa?*
Lääkäri Mulki Mölsä
- 11:15–11:30 Kysymyksiä
- 11:30–12:00 *Miten yhteiskunta tukee maahanmuuttajaa?*
Erikoissuunnittelija Eeva Vattulainen, Sisäasiainministeriö
- 12:00–13:00 Päivän lounas, UNICAFE, Porthania
- 13:00–14:15 *Miten opetan lukutaidotonta maahanmuuttajaa?*
Opettaja Helena Korpela
Kysymyksiä
- 14:15–14:30 Tauko
- 14:30–15:00 *Kun äiti oppii*
Faridah Muhamed Ali ja hänen lukioikäiset lapsensa Star ja Bakhan
- 15:00–16:00 Keskustelua
Tilaisuuden päättäminen

Oppimateriaaleja esillä koko päivän.

LUETAAN YHDESSÄ – VI LÄSER TILLSAMMANS

III VALTAKUNNALLINEN LUETAAN YHDESSÄ –SEMINAARI

Aika Lauantai 18.10.2008 klo 10.00 – 16.00

Paikka Tampere talo, Tampere

Ohjelma	10.00	Ilmoittautuminen ja kahvi
	10.15	Avauspuheenvuoro Professori Helena Ranta, Luetaan yhdessä -kampanjan ohjausryhmän puheenjohtaja
	10.30	Kulttuurimaiseman eroja FM Sinikka Sahi
	11.00	Äitien kielitaidottomuuden haasteet kouluissa Opetusneuvos Ulla Lilljeström ja rehtori Panu Pitkänen
	11.45	Maahanmuuttaja ja kielitaito Vuoden 2008 pakolaisnainen Sambeau Sam-Koskitanner
	12.15	Lounas Tampere talon ravintolassa
	13.30	Kampanjainfo Kampanjapäällikkö Ulla Salonen
	13.40	Opetusryhmien puheenvuorot Espoo, Vaasa, Parkano, Tampere
	14.45	Kahvi Vastauksia etukäteen lähetettyihin kysymyksiin Keskustelua päivän aiheista
	15.45	Päätössanat Eeva Koskinen, Unifemin vt. toiminnanjohtaja ja Ulla Salonen, Luetaan yhdessä -kampanjapäällikkö

IV LUETAAN YHDESSÄ - VI LÄSER TILLSAMMANS - SEMINAARI LUKUTAIDOA AIKUISILLE

14.3.2009 klo 11.00 -16.00

Jyväskylän yliopisto, Mattilanniemen kampus, Agora-rakennus, auditorio 2

Ohjelma

Puheenjohtajana kampanjapäällikkö Ulla Salonen

10.30 Aamukahvi

11.15 Tervetuloa

Professori Helena Ranta

Seminaarin avaus

Opetusministeri Henna Virkkunen

Jyväskylän yliopiston tervehdys

Vararehtori Timo Tiihonen

11.45 Professori Heikki Lyytinen, Jyväskylän yliopisto

Lukemaan oppiminen ja sen haasteiden voittaminen suomen kielessä

12.15 Kouluttaja Rauno Laine

Aasta se alkaa – miten lukutaito opitaan

13.00 Lounas

14.00 Maahanmuuttajan puheenvuoro / Anu Laasanen

14.15 Vantaan opettajien puheenvuoro

Marja Liisa Toivanen ja Pirjo-Riitta Frankenhaeuser

Jyväskylän opettajien puheenvuoro

Terhi Liukkonen-Järvinen ja Tuula Vartiainen

15.00 Luetaan yhdessä kampanja – missä mennään nyt

Keskustelua kampanjan tulevaisuudesta

15.45 Lähtökahvit

LUETAAN YHDESSÄ – VI LÄSER TILLSAMMANS

SEMINAARI 14.11.2009 SÄÄTYTALOLLA HELSINGISSÄ

Puheenjohtajana aamupäivällä Helena Ranta, iltapäivällä Ulla Salonen

- 8.30 Ilmoittautuminen ja kahvi
- 9.15 **Tervetuloa**
Helena Ranta, professori
- 9.25 **Yhdessä oppimista ja kulttuurien kohtaamista, katsaus kampanjan toimintaan 2007-2009**
Raija Kalimo, professori emerita
- 9.55 **Maahanmuuttajanaisten aseman vahvistaminen kotouttamislain keinoin**
Meri-Sisko Eskola, neuvotteleva virkamies, Sisäministeriö
- tauko**
- 10.30 **Lukutaito naisen aseman vahvistamisessa**
Maahanmuuttoministeri Astrid Thors
- 11.30 **Näkökohtia maahanmuuttajien työllistymisestä**
Oikeustieteen tohtori Pentti Arajärvi
- 12.30 **Lounas** Säätytalolla
- 13.30 **Keskustelua kampanjan toteutumisesta ja tulevaisuudesta**
Raija Kalimo, professori emerita ja Ulla Salonen, kampanjapäällikkö
- 14.15 **Koulun - opettajien - maahanmuuttajavanhempien yhteistyöstä**
Vuorovaikutussuhteet luokassa, kasvatustieteen maisteri Merja Kangas
Käytäntö Myyrmäen Uomarinteen koulussa, vuoden opettaja 2009, hum. kand. Aila Keturi
Kommenttipuheenvuoro, kouluavustaja Denise Svanström
- 15.15 **Tapaustutkimus viiden maahanmuuttajanaisen suomen kielen oppimisesta**
Elli Kulmala, hum. kand.
- 15.30 **Seminaarin yhteenveto**, Marja Liisa Toivanen ja Ulla Salonen
- 15.45 **Päätöskahvi**

LUETAAN YHDESSÄ – VI LÄSER TILLSAMMANS

SEMINAARI 16.10.2010

COLOSSEUM BUSINESS CENTER ,Rajatorpantie 8, Myyrmäki, VANTAA

Puheenjohtaja Helena Ranta

OHJELMA

9.00 **Aamiaisbuffet**

10.00 **Seminaarin avaus**

Helena Ranta, professori, ohjausryhmän puheenjohtaja

Maahanmuutto Suomeen nyt ja tulevaisuudessa

Jorma Vuorio, ylijohaja, Maahanmuuttovirasto

"Koskaan emme lähteneet kokonaan" –

kokemuksia maahanmuuttajanaisten mielenterveysongelmista

Tuula Quarshie, psykiatrian erikoislääkäri, psykoterapeutti

Kidutettujen kuntoutuskeskus, Helsingin Diakonissalaitos

11.15 **Tauko**

11.30 **Kunniaan liittyvät konfliktit**

Pirkko Matkaselkä, maahanmuuttajakoordinaattori, Vantaan kaupunki

Suomen kielen oppiminen ja opetus aikuisilla maahanmuuttajilla

Leena Nissilä, opetusneuvos, Opetushallitus

12.30 **Lounasbuffet**

Puheenjohtaja Ulla Salonen

13.30 **Kotoutuminen ja koulutus – moniammatillista yhteistyötä**

Sari Pöyhönen, erikoistutkija, Jyväskylän yliopisto

Näkemyksiä Luetaan yhdessä opettajien koulutuksesta

Kaija Viitala, opettaja, Tampere-Nokia-Hämeenkyrö

Keskustelua päivän aiheista, vetäjänä Marja Liisa Toivanen

15.10 **Luetaan yhdessä kampanjan tulevaisuus ja seminaarin päätössanat**

15.30 **Päätöskahvi**

Sisäasiainministeriön kotouttamisyksikkö on tukenut seminaaria.

Pääkaupunkiseudun Luetaan yhdessä -ryhmien opettajille ja ohjaajille

Luetaan yhdessä -workshop torstaina 18.3.2010

Paikka: Hotel Artur, juhlasali, Vuorikatu 19 (Kaisaniemi, Helsinki)

OHJELMA

- 17:00 Tilaisuuden avaus ja kampanjakatsaus, ***Ulla Salonen***
- 17.15 Miten opetan lukutaidon alkeita; ***Kaisa Halme***
- 17.45 Miten opetan opiskelijani ymmärtämään lukemaansa, ***Helena Tuominen-Aliferenko***
- 18.15 Kahvi/tee + sämpylä -tarjoilu ja pienryhmiin jakautuminen
- 18.45 Pienryhmien työskentely
- 19.45 Loppuyhteenveto, ***Marja Liisa Toivanen***
- 20.15 Tilaisuus päättyy

www.luetaanyhdessa.fi

Pienryhmien vetäjät:

Kaisa Halme
 Raija Kalimo
 Anja Kuosa
 Helena Miller
 Riitta Sivenius
 Marja Liisa Toivanen
 Pirjo Valkama-Joutsen

LUETAAN YHDESSÄ KAMPANJAN OHJAUSRYHMÄ

Helena Ranta, *puheenjohtaja*

Ulla Salonen, *varapj., kampanjapäällikkö*

Mirja Jarimo-Lehtinen

Anne Jokipii, *taloudenhoitaja 2007-2009*

Raija Kalimo, *koordinaattori*

Elina Multanen

Tellervo Mäkelä, *taloudenhoitaja 2010*

Terhi Nieminen-Mäkynen

Raili Rauvala

Riitta Sivenius, *tiedottaja*

Marja-Liisa Toivanen

